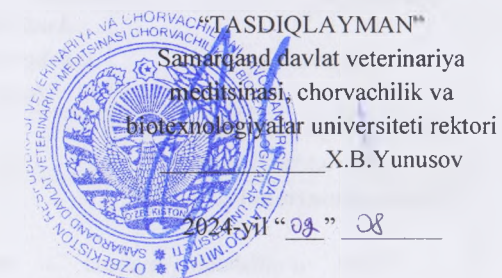

24

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

CHORVA HAYVONLARINING FE'L-ATVOR XUSUSIYATLARI

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 800000 - Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi: 810000 - Qishloq xo'jaligi
Mutaxassislik: 70810803 - Chorvachilik

Samarqand - 2024

Fan /modul kodi CHHFAX 1206		O'quv yili 2024-2025	Semestr 2	ECTS-Kreditlar 6	
Fan /modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	Chorva hayvonlarining fe'l-atvor xususiyatlari	90	90	180	
2.	I. Fanning mazmuni <p>Fanni o'qitishdan maqsad – magistrarga chorva hayvonlarining zoopsixologiyasi, fe'l-atvor xususiyatlari va ularni mahsuldorlik ko'rstakichlari bilan uzviyligi, qoramolchilik, qo'ychilik, cho'chqachilik, parrandachilik, yilqichilik, mo'ynachilikda hayvonlarni xulq-atvori asosida tanlash, juftlash va urchitish yordamida naslchilik ishini olib hamda ularni amaliyotga tatbiq etish haqida bilim, ko'nikma va malaka shakllantirishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – chorva hayvonlari psixologiyasi orqali ularning fe'l-atvorini o'rganish, etologiya to'g'risida tushuncha, xususiy etologiya, umumiy etologiya haqida tushuncha amaliyotga tatbiq etishga mo'ljallangan kasbiy tayyorgarlikka ega bo'lishlarini ta'minlash; hayvonlarning fe'l - atvor genetikasi, fe'l-atvorni ilg'orlar tajribalarinining zamonaviy takomillashgan usullarini o'rgatish, magistrarning amaliy faoliyatida olgan bilim, ko'nikmalarini kasbiy faoliyatida qo'llay olishiga erishish.</p> <p style="text-align: center;">II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p style="text-align: center;">II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. Chorva hayvonlarining fe'l-atvor xususiyatlari faniga kirish</p> <p>Chorva hayvonlarning umumiy etologiyasi. Etologiya to'g'risida tushuncha, umumiy va xususiy etologiya. Hayvonlarning fe'l-atvorini o'rganishda etologiya fanining ahamiyati. Hayvonlarning fe'l - atvor genetikasi. Hayvonlar fe'l-atvoriga va moslashish xususiyatlariga tashqi muhitning ta'siri. Etologiyaning ta'rifi, uning mazmuni, maqsadi va vazifalari, boshqa fanlar bilan bog'liqligi, hayvonlarning fe'l - atvor genetikasi, fe'l-atvorni ilg'orlar tajribalarinining zamonaviy takomillashgan usullari</p>				

2-mavzu. Fe'l-atvorning tug'ma shakllari

Chorva hayvonlari xulq-atvorning tug'ma shakllari. Instinktlar, instinktlarning turlari, instinktning tarkibi va xossalari, hayotiy instinktlar, himoyalash instinkti, zooijtimoiy instinkt, instinktlarning nasldan-naslga berilishi, organizmdagi xatti-harakat funksional tizimlarining shakllanishi. Fe'l-atvor reaksiyalarining bosqchilari. Hayvonlarning fe'l - atvor genetikasi, fe'l-atvorni ilg'orlar tajribalarinining zamonaviy takomillashgan usullari

3-mavzu. Fe'l-atvorning tug'ma shakllari

Chorva hayvonlari xulq-atvorning tug'ma shakllari. Instinktlar, instinktlarning turlari, instinktning tarkibi va xossalari, hayotiy instinktlar, himoyalash instinkti, zooijtimoiy instinkt, instinktlarning nasldan-naslga berilishi, organizmdagi xatti-harakat funksional tizimlarining shakllanishi. Fe'l-atvor reaksiyalarining bosqchilari. Hayvonlarning fe'l - atvor genetikasi, fe'l-atvorni ilg'orlar tajribalarinining zamonaviy takomillashgan usullari

4-mavzu. Fe'l-atvorning ortirilgan shakllari

Fe'l-atvorning orttirilgan shakllari haqida tushuncha. Obegat assosiasiyalanmagan o'rgatish va uning turlari: imprinting (tasavvur hosil qilish), imitatsiya, latent o'rganish. Dastlabki tajriba va uning fe'l-atvor shakllanishidagi o'rni. Shartli reflekslar. Majburiy bo'lmagan fe'l-atvor. Qabul qilish. Taqlid qilish. Fiziologik funktsiyalarni shakllantirish va tartibga solish uchun erta tajriba va uning ahamiyati. Hayvonlarning psixologiyasi. Juftlash va urchitish yordamida naslchilik ishini olib hamda ularni amaliyotga tatbiq etish

5-mavzu. Fe'l-atvorning ortirilgan shakllari

Fe'l-atvorning orttirilgan shakllari haqida tushuncha. Obegat assosiasiyalanmagan o'rgatish va uning turlari: imprinting (tasavvur hosil qilish), imitatsiya, latent o'rganish. Dastlabki tajriba va uning fe'l-atvor shakllanishidagi o'rni. Shartli reflekslar. Majburiy bo'lmagan fe'l-atvor. Qabul qilish. Taqlid qilish. Fiziologik funktsiyalarni shakllantirish va tartibga solish uchun erta tajriba va uning ahamiyati. Hayvonlarning psixologiyasi. Juftlash va urchitish yordamida naslchilik ishini olib hamda ularni amaliyotga tatbiq etish

6-mavzu. Fe'l-atvor shakllari

Fe'l-atvor shakllari. Motivatsiya va uning turlari. Eslab qolish va uning shakllari. Mavjud vaziyatni baholash. Emotsiya va uning shakllari. Chorva hayvonlarining oziqlanish harakati. Gomeostatik va qulay xatti-harakatlar. Passiv va faol harakati. O'yin xatti-harakati. Taqlid qilish xatti-harakati. Favqulodda holatlarda xatti-harakatlar, qoramolchilik, qo'ychilik, cho'chqachilik,

parrandachilik, yilqichilik, mo'ynachilikda hayvonlarni xulq-atvori asosida tanlash va h.k.

7-mavzu. Fe'l-atvor shakllari

Fe'l-atvor shakllari. Motivatsiya va uning turlari. Eslab qolish va uning shakllari. Mavjud vaziyatni baholash. Emotsiya va uning shakllari. Chorva hayvonlarining oziqlanish harakati. Gomeostatik va qulay xatti-harakatlar. Passiv va faol harakati. O'yin xatti-harakati. Taqlid qilish xatti-harakati. Favqulodda holatlarda xatti-harakatlar, qoramolchilik, qo'ychilik, cho'chqachilik, parrandachilik, yilqichilik, mo'ynachilikda hayvonlarni xulq-atvori asosida tanlash va h.k.

8-mavzu. Qoramollar etologiyasi

Qoramollarning oziqlanish, gomeostatik va qulay holatni tanlash fe'l-atvori, himoyalovchi passiv va faol xulq-atvor, izlanuvchanlik, o'yin, taqlid qilish, favqulodda vaziyatlar va kritik holatlarda o'zini tutish xulq-atvori, g'ayritabiiy, jinsiy, sigirlarning xatti-harakatlari. Qoramolning xulq-atvorining irsiylanishini o'rganish katta podani shakllantirish, ishlab chiqarishda sanoat texnologiyasini qo'llash, yuqori mehnat umumdorlik, yuqori mahsuldorlikka erishish va h.k.

9-mavzu. Qoramollar etologiyasi

Qoramollarning oziqlanish, gomeostatik va qulay holatni tanlash fe'l-atvori, himoyalovchi passiv va faol xulq-atvor, izlanuvchanlik, o'yin, taqlid qilish, favqulodda vaziyatlar va kritik holatlarda o'zini tutish xulq-atvori, g'ayritabiiy, jinsiy, sigirlarning xatti-harakatlari. Qoramolning xulq-atvorining irsiylanishini o'rganish katta podani shakllantirish, ishlab chiqarishda sanoat texnologiyasini qo'llash, yuqori mehnat umumdorlik, yuqori mahsuldorlikka erishish va h.k.

10-mavzu. Qo'ylar etologiyasi

Qo'ylarning oziqlanish, gomeostatik va qulay, passiv va faol, o'yin, taqlid qilish, favqulodda holatlardagi, g'ayritabiiy, jinsiy, sovliqlarning xatti-harakatlari. Qo'zilarining o'sishi va rivojlanishiga, sovliqlarning sut ishlab chiqarishga turli omillarning ta'siri. Qo'ychilikning xalq xo'jaligidagi ahamiyati. Qo'ylarning biologik xususiyati. Qo'ylar mahsuldorligi. O'zbekistonda urchiriladigan qo'y zotlari. Qo'ylarni urchitish. Qo'ylarni bo'rdoqilash va yaylovlarda semirtirish.

11-mavzu. Qo'ylar etologiyasi

Qo'ylarning oziqlanish, gomeostatik va qulay, passiv va faol, o'yin, taqlid qilish, favqulodda holatlardagi, g'ayritabiiy, jinsiy, sovliqlarning xatti-harakatlari.

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti, "Xususiy zootexniya" kafedrasida dotsenti qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) Sh.E.Qurbonova va qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) assistent M.T.Axtamovlar tomonidan Qishloq xo'jalik oliy o'quv yurtlarining 70810803– Chorvachilik mutaxassisligi bo'yicha magistrlar tayyorlash uchun "Chorva hayvonlarining fe'l-atvor xususiyatlari" fanidan tayyorlangan o'quv dasturiga

TA Q R I Z

Qishloq xo'jalik hayvonlarining etologiyasini o'rganish muhim amaliy ahamiyatga ega. O'quv dasturi magistratura bosqichining 70810803 – Chorvachilik mutaxassisligi bo'yicha malakali kadrlar tayyorlash uchun mo'ljallangan.

Mazkur dasturda turli chorva hayvonlari etologiyasining o'ziga xos xususiyatlari, chorva hayvonlarini xonakilashtirish va bu jarayon bilan bog'liq bo'lgan fe'l-atvor o'zgarishlari, fe'l-atvor klassifikatsiyasi, hayvonlarni sezgi va hissiyot organlari, ularning odamlar bilan muamalakdagi emotsional reaksiyalari, oziqlanish, himoya, jinsiy fe'l-atvori, ularning shakllanishi, hayvonlarning temperamenti, shuningdek yovvoyi hayvonlar etologiyasining o'ziga xos xususiyatlari etarlicha qamrab olingan.

Dasturning amaliy mashg'ulotlar qismida chorva hayvonlari etologiyasining asosiy ko'rsatkichlari, ularni aniqlash va o'rganish usullari, hisobga olish va baholash masalalarini yoritishga zaruriy e'tibor qaratilgan.

Dastur o'zbek tilida ravon, tushunarli yozilib, fanga taalluqli muammolarni to'liq qamrab olgan. Mazkur dastur o'quv dasturlarini tuzishda qo'yiladigan talablarga to'liq javob beradi va tasdiqlash uchun tavsiya etaman.

Qorako'lhilik va cho'l ekologiyasi
ilmiy tadqiqot instituti
direktori, q.x.f.d., professor:

E.S.Shaptakov

Qo'zilarning o'sishi va rivojlanishiga, sovliqlarning sut ishlab chiqarishga turli omillarning ta'siri. Qo'ychilikning xalq xo'jaligidagi ahamiyati. Qo'ylarning biologik xususiyati. Qo'ylar mahsuldorligi. O'zbekistonda urchitiladigan qo'y zotlari. Qo'ylarni urchitish. Qo'ylarni bo'rdoqilash va yaylovlarda semirtirish.

12-mavzu. Otlar etologiyasi

Otlarning oziqlanish, gomeostatik va qulay, passiv va faol, o'yin, taqlid qilish, favqulodda holatlardagi, g'ayritabiiy, jinsiy, biyalarning xatti-harakatlari. Otlarning tashqi muhitga chidamliligi va moslashuvchanligi, rivojlanishi, erta yetiladigan ot zotlari, kech yetiladigan zotlar. O'zbekistonda rejali urchitilayotgan ot zotlari. Otlarni urchitish texnikasi. Ot sporti. Otlarning biologik xususiyatlari va iqtisodiy ahamiyati. Otlarni xo'jalik va biologik xususiyatlari, yilqichilikning ahamiyati. Yilqilarning go'sht mahsuldorligi. Ot go'shti ishlab chiqarishning innovasion texnologiyasi. Biyalarning sut mahsuldorligi.

13-mavzu. Otlar etologiyasi

Otlarning oziqlanish, gomeostatik va qulay, passiv va faol, o'yin, taqlid qilish, favqulodda holatlardagi, g'ayritabiiy, jinsiy, biyalarning xatti-harakatlari. Otlarning tashqi muhitga chidamliligi va moslashuvchanligi, rivojlanishi, erta yetiladigan ot zotlari, kech yetiladigan zotlar. O'zbekistonda rejali urchitilayotgan ot zotlari. Otlarni urchitish texnikasi. Ot sporti. Otlarning biologik xususiyatlari va iqtisodiy ahamiyati. Otlarni xo'jalik va biologik xususiyatlari, yilqichilikning ahamiyati. Yilqilarning go'sht mahsuldorligi. Ot go'shti ishlab chiqarishning innovasion texnologiyasi. Biyalarning sut mahsuldorligi.

14-mavzu. Cho'chqalar etologiyasi

Cho'chqalarning oziqlanish, gomeostatik va qulay, passiv va faol, o'yin, taqlid qilish, favqulodda holatlardagi, g'ayritabiiy, jinsiy, ona cho'chqalarning xatti-harakatlari. Cho'chqalarning fiziologik va anatomik xususiyatlari, o'zgaruvchan atrof-muhit sharoitiga moslashuvchan xulq-atvor reaksiyasi. Cho'chqalarning biologik xususiyatlari. Cho'chqalar mahsuldorligi. Cho'chqa zotlari. Cho'chqalarni urchitish. Cho'chqalarni bo'rdoqilash. Cho'chqachilikning ahamiyati va cho'chqalarning biologik xususiyatlari.

15-mavzu. Cho'chqalar etologiyasi

Cho'chqalarning oziqlanish, gomeostatik va qulay, passiv va faol, o'yin, taqlid qilish, favqulodda holatlardagi, g'ayritabiiy, jinsiy, ona cho'chqalarning xatti-harakatlari. Cho'chqalarning fiziologik va anatomik xususiyatlari, o'zgaruvchan atrof-muhit sharoitiga moslashuvchan xulq-atvor reaksiyasi.

Cho'chqalarning biologik xususiyatlari. Cho'chqalar mahsuldorligi. Cho'chqa zotlari. Cho'chqalarni urchitish. Cho'chqalarni bo'rdoqilash. Cho'chqachilikning ahamiyati va cho'chqalarning biologik xususiyatlari.

16-mavzu. Quyonlar etologiyasi

Quyonlar fe'l-atvorining umumiy xususiyatlari. Quyonlarning oziqlanish v suv ichish, gomeostatik va qulay, himoyalanuvchi passiv va faol, o'yin, taqlid qilish, favqulodda holatlardagi, g'ayritabiiy, anomal, jinsiy, ona quyonlarning xatti-harakatlari. To'dadagi fe'l-atvor. Ritual fe'l atvor, komunikasiya. Quyonlarning fiziologik va anatomik xususiyatlari, o'zgaruvchan atrof-muhit sharoitiga moslashuvchan xulq-atvor reaksiyasi.

17-mavzu. Quyonlar etologiyasi

Quyonlar fe'l-atvorining umumiy xususiyatlari. Quyonlarning oziqlanish v suv ichish, gomeostatik va qulay, himoyalanuvchi passiv va faol, o'yin, taqlid qilish, favqulodda holatlardagi, g'ayritabiiy, anomal, jinsiy, ona quyonlarning xatti-harakatlari. To'dadagi fe'l-atvor. Ritual fe'l atvor, komunikasiya. Quyonlarning fiziologik va anatomik xususiyatlari, o'zgaruvchan atrof-muhit sharoitiga moslashuvchan xulq-atvor reaksiyasi.

18-mavzu. Parrandalar etologiyasi

Parrandalarning oziqlanish, gomeostatik va qulay, passiv va faol, o'yin, taqlid qilish, favqulodda holatlardagi, g'ayritabiiy, jinsiy, tovuqlarning xatti-harakatlari. Parrandalarning fiziologik va anatomik xususiyatlari, o'zgaruvchan atrof-muhit sharoitiga moslashuvchan xulq-atvor reaksiyasi. Parrandalarning podalardagi ijtimoiy darajalari. Parrandalarning fe'l-atvori belgilarining irsiy asoslari. Parrandalarning fe'l-atvorlariga asoslangan mahsuldorlik ko'rsatkichlarini oshirish

19-mavzu. Parrandalar etologiyasi

Parrandalarning oziqlanish, gomeostatik va qulay, passiv va faol, o'yin, taqlid qilish, favqulodda holatlardagi, g'ayritabiiy, jinsiy, tovuqlarning xatti-harakatlari. Parrandalarning fiziologik va anatomik xususiyatlari, o'zgaruvchan atrof-muhit sharoitiga moslashuvchan xulq-atvor reaksiyasi. Parrandalarning podalardagi ijtimoiy darajalari. Parrandalarning fe'l-atvori belgilarining irsiy asoslari. Parrandalarning fe'l-atvorlariga asoslangan mahsuldorlik ko'rsatkichlarini oshirish

20-mavzu. Parrandalar etologiyasi

Parrandalarning oziqlanish, gomeostatik va qulay, passiv va faol, o'yin, taqlid qilish, favqulodda holatlardagi, g'ayritabiiy, jinsiy, tovuqlarning xatti-harakatlari.

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti, "Xususiy zootexniya" kafedrasida dotsenti qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) Sh.E.Qurbonova va qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) assistent M.T.Axtamovlar tomonidan Qishloq xo'jalik oliy o'quv yurtlarining 70810803- Chorvachilik mutaxassisligi bo'yicha magistrlar tayyorlash uchun "Chorva hayvonlarining fe'l-atvor xususiyatlari" fanidan tayyorlangan o'quv dasturiga

T A Q R I Z

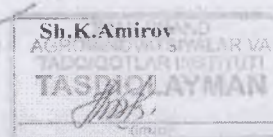
Ushbu o'quv dasturi magistratura bosqichining 70810803 – Chorvachilik mutaxassislari tayyorlash uchun mo'ljallangan bo'lib, magistrarga chorva hayvonlarining chorva hayvonlarining fe'l-atvor xususiyatlari va ularni mahsuldorlik ko'rsatkichlari bilan uzviyligi, qoramolchilik, qo'ychilik, cho'chqachilik, parrandachilik, yilqichilik, mo'ynachilikda hayvonlarni xulq-atvori asosida tanlash, juflash va urchitish yordamida naslchilik ishini olib hamda ularni amaliyotga tatbiq etishni o'rgatadi.

Dasturda turli chorva hayvonlari etologiyasining o'ziga xos xususiyatlari, chorva hayvonlarini xonakilashtirish va bu jarayon bilan bog'liq bo'lgan fe'l-atvor o'zgarishlari, fe'l-atvor klassifikatsiyasi, hayvonlarni sezgi va hissiyot organlari, ularning odamlar bilan muamladagi emotsional reaksiyalari, oziqlanish, himoya, jinsiy fe'l-atvori, ularning shakllanishi, hayvonlarning temperamenti, shuningdek yovvoyi hayvonlar etologiyasining o'ziga xos xususiyatlari etarlicha qamrab olingan.

Dasturning amaliy mashg'ulotlar qismida chorva hayvonlari etologiyasining asosiy ko'rsatkichlari, ularni aniqlash va o'rganish usullari, hisobga olish va baholash masalalarini yoritishga zaruriy e'tibor qaratilgan.

Dastur o'zbek tilida ravon, tushunarli yozilib, fanga taalluqli muammolarni to'liq qamrab olgan. Mazkur dastur o'quv dasturlarini tuzishda qo'yiladigan talablarga to'liq javob beradi va tasdiqlash uchun tavsiya etaman.

Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar
instituti "Oziq-ovqat xavfsizligi va texnologiyasi"
kafedrasida professori

Qo'shimcha adabiyotlar

6. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

7. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.

9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.

10. Donald M. Broom and Andrew F. Fraser //Domestic Animal Behaviour and Welfare// Printed and bound in the UK by Cambridge University Press, Cambridge. 2007.

11. Clive Phillips //Cattle Behaviour and Welfare// .Wiley Blackwell USA. 2002.

12. Рядчиков В.Г. Основы питания и кормления сельскохозяйственных животных. Учебник. Краснодар КГАУ, 2014.

Axborot manbaalari

1. www.Ziyo.net.
- 2 www.uralrti.ru.
3. www.twirpx.com

7. Fan dasturi Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Kengashining 2024-yil "2"-avgustdagi "12-sonli bayoni bilan maqullangan.

Fan/modul uchun ma'sullar:

8. **Sh.E.Qurbonova**– SamDVMCHBU, "Xususiy zootexniya" kafedrası v.b.dotsenti, qishloq xo'jalik fanlari doktori (PhD)

M.T.Axtamova– SamDVMCHBU, "Xususiy zootexniya" kafedrası assistenti, qishloq xo'jalik fanlari doktori (PhD)

9. Taqrizchilar:

1. **Sh.K.Amirov** – Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Oziq – ovqat xavfsizligi va texnologiyasi" kafedrası professori q.x.f.n.

2. **E.S.Shaptakov** – Qorako'lichilik va cho'l ekologiyasi ilmiy tadqiqot instituti direktori, q.x.f.d., professor

Parrandalarning fiziologik va anatomik xususiyatlari, o'zgaruvchan atrof-muhit sharoitiga moslashuvchan xulq-atvor reaksiyasi. Parrandalarning podalardagi ijtimoiy darajalari. Parrandalarning fe'l-atvori belgilarining irsiy asoslari. Parrandalarning fe'l-atvorlariga asoslangan mahsuldorlik ko'rsatgichlarini oshirish

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

III.1. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Etologiyani tatqiq qilish usul va qoidalari.
2. Fe'l-atvorni tashkil etuvchi xatti-harakatlarni o'rganish.
3. Umumiy podada saqlanadigan hayvonlarni fe'l-atvor tiplarini o'rganish.
4. Hayvonlarni xulq-atvorini xarakterlovchi faoliyati va uni ritmik o'zgarishini o'rganish.
5. Hayvonlarni xulq-atvorini xarakterlovchi faoliyati va uni ritmik o'zgarishini o'rganish.
6. Instinktning tuzilishi va xususiyatlari
7. Instinktning tuzilishi va xususiyatlari
8. Hayvonlarda onalik fe'l atvori
9. Qoramollarning etologik xususiyatlarini o'rganish.
10. Qoramollarning etologik xususiyatlarini o'rganish.
11. Sigirlarning ijtimoiy guruhlarga ajralishi omillari
12. Zot va ijtimoiy darajaga mansublik
13. Zot va ijtimoiy darajaga mansublik
14. O'z-o'zini rivojlantirish instinktlari
15. O'z-o'zini rivojlantirish instinktlari
16. Qo'ylarning etologik xususiyatlarini o'rganish.
17. Qo'ylarning etologik xususiyatlarini o'rganish.
18. Otlarning etologik xususiyatlarini o'rganish.
19. Otlarning etologik xususiyatlarini o'rganish.
20. Cho'chqalarning etologik xususiyatlarini o'rganish.
21. Cho'chqalarning etologik xususiyatlarini o'rganish.
22. Quyonlarning etologik xususiyatlarini o'rganish.
23. Quyonlarning etologik xususiyatlarini o'rganish.
24. Parrandalarning etologik xususiyatlarini o'rganish.
25. Parrandalarning etologik xususiyatlarini o'rganish.

Amaliy mashg'ulotlar zarur asbob uskunalar bilan jihozlangan auditoriyada bir guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

1. Hayvonlarning xulq-atvorini o'rganish usullari.
2. Tadqiqot usullarining maqsadi va talablari.
3. Tavsiflovchi usullar.
4. Eksperimental usullar.
5. Xatti-harakatlar mexanizmlari.
6. Asabiy xulq-atvorni tartibga solish.
7. Hissiy jarayonlar va hislar.
8. Hayvonlarning his-tuyg'ularining ekologik holati.
9. Turli xil hayvonlar o'rtasidagi muloqot.
10. Xatti-harakatlarning evolyutsiyasi.
11. Uzoq muddatli imprintingning jihatlar.
12. Instinktlarni o'rganish usullari.
13. Kundalik ritmlar.
14. Reproktiv mavsumiylik va fotoperiod.
15. Parrandalar xulq-atvorini tartibga solish. Migratsiya.
16. Etologiyani shakllantirishning asosiy tarixiy bosqichlari.
17. Hayvonlarning xulq-atvorini o'rganishning asosiy usullarini tavsiflang.
18. Etologiyani mustaqil fan sifatida shakllantirish tarixi.
19. Etologiyada 19 asr olimlarining roli (Kuvier, Darwin, Sechenov, boshq.).
20. Klassik etologiyaning asoschisi Konrad Lorenzning roli.
21. Asalarilarning raqsi nima va ularning yordami bilan ma'lumot uzatilishi.

V. Ilmiy amaliyot (stajirovka).

Ilmiy amaliyot ilmiy-tadqiqot ishi va magistrlik dissertatsiyasini bajarish jarayonida amalga oshiriladi. Ilmiy amaliyot (stajirovka) magistratura mutaxassisligi bo'yicha maqsadli kasbiy ta'lim o'quv reja va dasturlarini o'zlashtirish, magistratura talabalarida ilmiy-tadqiqot kompetensiyalarini shakllantirish, ta'limni fan va ishlab chiqarish bilan integratsiyasini rivojlantirish yo'li orqali magistrlar eng yalngi ilmiy-texnik rivojlanishdagi yutuqlar hamda iqtisod, fan, texnika, madaniyat va sog'liqni saqlash tarmoqlaridagi zamonaviy texnika va texnologiyalar bazasida ilmiy tadqiqot ishlari, taqozo etganda individual ilmiy izlanish va tajriba-sinovlarni o'tkazish maqsadida tashkil etiladi.

Ilmiy amaliyot (Stajirovka):

- ilmiy tadqiqot olib borish, nazariy va amaliy bilimlarni chuqurlashtirishi;
- fan, soha hamda boshqa tarmoqlardagi zamonaviy texnika va texnologiyalar bilan tanishtirishi;
- amaliy kasbiy va ilmiy-tadqiqot kompetensiyalarni shakllantirishi;

– kasbga samarali moslashuvni ta'minlashi lozim.

Bunda ilmiy amaliyot (stajirovka)ga yo'llangan magistratura talabasi o'quv jarayoni jadvalini individual grafik asosida ham bajarishi ko'zda tutiladi. Ushbu holatda stajirovkani tashkil etish tartib-qoidalarini amaldagi normativ-huquqiy hujjat (Nizom) asosida olib boriladi.

3.	<p>VI. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida magistr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • chorva hayvonlarining psixologiyasi, fe'l-atvor xususiyatlari va ularni mahsuldorlik ko'rstakichlari bilan uzviyligi tushunchasi tasavvurga ega bo'lishi (bilim); • chorva hayvonlarini fe'l-atvor shakllari, hayvonlarni oziqlanish, o'yin, taqlid, g'ayritabiiy, jinsiy xatti-harakatlarini boshqarish usullarini va ularni boshqarish bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma) • chorva hayvonlari bilan ishlash, ularning fe'l-atvorini kuzatish, etologik tatqiq qilish usul va qoidalarini, umumiy podadagi hayvonlarning fe'l-atvor tiplari aniqlash ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak; (malaka)
4.	<p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazoratni muvaffaqiyatli topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Лысов В.Ф., Костина Т.Е., Максимов В.И. Етология животных. Учебник. Москва "КолосС". 2010.</p> <p>2. Федотова Н.В., Беляев В.А., Квочко А.Н. Зоопсихология. Учебное пособие. Ставропол АГРУС, 2015.</p> <p>3. Сидеренко Л.И., Щербатов В.И. Биология кур. Учебное пособие. Краснодар. КубГАУ. 2016.</p> <p>4. Комлаский В.И., Величко Л.Ф., Величко В.А. Биология и етология свиней. Учебное пособие. Краснодар. КубГАУ. 2017.</p> <p>5. Sherbatov V.I. va boshqalar. Chorva hayvonlarining mahsuldorligini kompleks baholash va prognozlash. Darslik. Toshkent. 2023.</p>